Приложение
към чл. 2

ДЪРЖАВЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА „ПЛАНИНСКИ ВОДАЧ“

Професионално направление					
1015	**Пътувания, туризъм и свободно време**				
Професия					
101505	**Планински водач**				
Степени на професионална квалификация		**-**	**II**	**III**	**-**
Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)		**-**	**3**	**4**	**-**
Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)		**-**	**3**	**4**	**-**

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или входящо квалификационно равнище за придобиване на степени на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение.

За придобиване на втора и трета степен на професионална квалификация по професията „Планински водач“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение, утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД09-2230 от 09.08.2024 г., изискванията за входящото минимално образователно равнище към кандидатите са:

1.1.1. За придобиване на втора степен на професионална квалификация:

●за лица, навършили 16 години – завършен първи гимназиален етап.

1.1.2. За придобиване на трета степен на професионална квалификация:

●за ученици – завършено основно образование;

●за лица, навършили 16 години – придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити или завършено средно образование.

Изискването за входящо квалификационно равнище при продължаващо професионално обучение за придобиване на трета степен на професионална квалификация е придобита втора степен на професионална квалификация по същата професия.

1.2. Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна.

2. Описание на професията

2.1. Втора степен на професионална квалификация по професията

Професията „Планински водач“ с втора степен на професионална квалификация обхваща дейности, свързани с планиране и водене по туристически маршрути в природна и планинска среда извън заснежени терени. Професионалната дейност се извършва, под ръководство на правоспособен планински водач, регистриран в Национален туристически регистър , основно по предварително планирани, маркирани пешеходни туристически маршрути и природни забележителности, разположени в крайградски, селски райони, национални и природни паркове, както и други защитени територии.

Лицето, придобило втора степен на професионална квалификация по професията „Планински водач“, изпълнява задачите си след навършване на пълнолетие, под ръководство на правоспособен планински водач, регистриран в Национален туристически съюз, с III СПК и с минимум 2 години доказан професионален опит, при ограничена автономност, и прилага умения за извършване на дейности в познат контекст, като следва установени процедури и указания.

Планинският водач осигурява безопасно движение на туристическите групи, като следи за спазване на маршрутите, поддържа постоянен контрол върху групата, предприема действия за минимизиране на рисковете и осигурява необходимите мерки за безопасност. Предоставя базова интерпретация и информация за природната среда , биоразнообразието, геологията и културно-историческите обекти по маршрута, без да извършва дейности, които са в обхвата на професионалните туристически гидове. Предоставя информация за посещаваните места и особеностите на околната среда. Консултира и подпомага туристите при избор и използване на екипировка за различни начини на придвижване.

Предварителната подготовка на маршрута включва проверка на метеорологичната прогноза, оценка на теренните условия, съответствието на маршрута с физическите възможности на участниците и осигуряване на необходимата екипировка. Планинският водач отговаря за изправността на оборудването, предоставя указания на туристите относно необходимите личната екипировка и технически средства за прехода. Планинският водач е длъжен да извършва предварителна подготовка за запознаване с маршрута. Той проверява годността и изправността на екипировката и води клиентите по набелязания маршрут, като се грижи за тяхната сигурност

и безопасност.

По време на провеждането на преходите водачът носи отговорност за навигацията на групата чрез използване на карти, компаси и GPS устройства, прилага основни техники за ориентиране в планинска среда и предприема действия в случай на необходимост от оказване на долекарска помощ или при възникнали инциденти. Оборудването и съоръженията, използвани в дейността, включват: топографски карти, компас, пътеводители, бивачни съоръжения, специализирана екипировка, туристическа екипировка, лична аптечка, пакет за оцеляване, челник, щеки, GPS и други средства за навигация. Работата включва преценка на риска, управление на груповата динамика и грижа за физическото и емоционалното състояние на участниците. Осъществява се при различни атмосферни условия, често в динамична и непредсказуема среда.

Възможно работно време на планинския водач е ненормирано работно време според продължителността на преходите, които се осъществяват.

Професията изисква спазване на нормативните изисквания по Закона за туризма, Закона за защитените територии и Закона за здравословни и безопасни условия на труд. Планинският водач се ръководи от принципите на устойчив туризъм, като работи за опазването на природната среда и съблюдава правилата за минимално въздействие. Дейността се извършва при различни атмосферни условия, често в динамична среда, изискваща физическа издръжливост, отговорности готовност за работа в екип.

Професионалните дейности предполагат използването на базови дигитални технологии за планиране на маршрути и комуникация с клиенти и партньори, включително мобилни приложения за ориентиране, системи за обмен на информация и основни онлайн платформи.

2.2. Трета степен на професионална квалификация по професията

Професията „Планински водач“ с трета степен на професионална квалификация включва разширени дейности по самостоятелно планиране, организиране, ръководене и управление на туристически групи и програми в разнообразна природна и планинска среда. Дейността обхваща водене на групи туристи по маршрути с различна степен на трудност, в терени с повишен риск, по маркирани или немаркирани пътеки, при сложни метеорологични условия и в динамично променяща се среда, включително заснежени терени.

Планинският водач извършва комплексно проучване на маршрута, включително идентифициране на рискови зони, оценка на потенциалните опасности и подготовка на план за управление на риска. Разработва логистични планове, които включват графици за движение, почивки, поддържаща инфраструктура, алтернативни маршрути при възникване на неблагоприятни условия и стратегии за евакуация. Провежда инструктаж за безопасност и техническа подготовка на участниците преди прехода, включително демонстрация на използването на екипировка и лични предпазни средства.

Прилага напреднали навигационни и комуникационни технологии, като използва GPS устройства, електронни карти, специализирани мобилни и настолни приложения за планиране, проследяване и споделяне на маршрути. При необходимост се свързва със спасителни служби, ползва радиостанции, мобилни системи за аварийно известяване и метеорологични платформи за наблюдение на условията в реално време. Оборудването и съоръженията, използвани в дейността, включват: топографски карти, компас, пътеводители, бивачни съоръжения, специализирана екипировка, лавинни уреди, сонди, лавинни лопати, туристическа екипировка, лична аптечка, пакет за оцеляване, челник, снегоходки, щеки, GPS и други средства за навигация.

Професионалната дейност включва ръководство на разнообразни групи, включително международни туристи, групи с различни възрастови, културни и социални характеристики,

както и специфични потребности. Планинският водач комуникира на чужд език, прилага принципите на културна чувствителност и осигурява приобщаващо преживяване за всички участници. Осигурява обучение за устойчиво поведение в природна среда, културна интерпретация и екологична отговорност.

Водачът изпълнява функции по консултиране при избора на техническо оборудване, организация на логистика и материално-техническа поддръжка на преходите. Осигурява долекарска медицинска помощ при травми и инциденти и ръководи спасителни действия до пристигането на специализирани служби. Умее да адаптира плановете според динамиката на групата, промените в терена и внезапно възникнали рискове.

Работното време е нерегламентирано и включва интензивни физически натоварвания, работа в условия на висока надморска височина, променливи атмосферни условия, включително нощни и многодневни преходи. Професията изисква отлично здравословно състояние, висока физическа и психическа издръжливост, бързо и адекватно вземане на решения в стресови ситуации, лидерски умения и способност за управление на групова динамика.

Необходим е висок стандарт на професионална компетентност в областта на навигацията, долекарската помощ, управлението на риска, устойчивото поведение, екологичните практики и културната интерпретация. Работата изисква владеене на чужд език и използване на специализирани софтуерни платформи за планиране, навигация и комуникация.

Професията „Планински водач“ изисква практикуващите лица да бъдат в отлично здравословно състояние. Необходимо е да се ориентират и да преминават през трудни терени и да се грижат за безопасността и сигурността на туристите. Те вземат адекватни решения в критични ситуации.

Планинският водач с трета степен трябва да бъде вписан в Националния туристически регистър по чл. 166, ал. 1 от Закона за туризма за упражняване на професията „Планински водач“ и да има завършена тактико-техническа подготовка за придвижване в сложни, вкл. заснежени планински терени в съответствие с нормативните изисквания.

За упражняване на професията „Планински водач“ е необходимо лицето да отговаря на изискванията за образование, практическа подготовка и професионална квалификация, определени в Наредба № 3 от 2016 г. за образованието, практическата подготовка и професионалната квалификация, необходими за придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Планински водач“ (ДВ, бр. 21 от 2019 г.), издадена от министъра на туризма, да притежава правоспособност съгласно изискванията на същата наредба и да има издадена идентификационна карта..

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ) за придобиване на всяка от степените на професионална квалификация по професията „Планински водач“

Степен на професионална квалификация	Ниво по НКР/ ЕКР		Номер на ЕРУ и вид професионална подготовка (ПП)																			
		ЕРУ 1	ЕРУ 2	ЕРУ 3	ЕРУ 4	ЕРУ 5	ЕРУ 6	ЕРУ 7	ЕРУ 8	ЕРУ 9	ЕРУ 10	ЕРУ 11	ЕРУ 12	ЕРУ 13	ЕРУ 14	ЕРУ 15	ЕРУ 16	ЕРУ 17	ЕРУ 18	ЕРУ 19
		Обща ПП		Отраслова ПП				Специфична ПП												
II	3	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x									
III	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

3.1. Списък на Единиците резултати от ученето по видове професионална подготовка

ЕРУ по обща професионална подготовка – единна за всички професионални направления от Списъка на професиите за професионално образование и обучение

ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда

ЕРУ 2. Икономика и предприемачество

ЕРУ по отраслова професионална подготовка – единна за професиите от професионално направление 1015 „Пътувания, туризъм и свободно време“

ЕРУ 3. Основи на туризма

ЕРУ 4. Туристическо обслужване

ЕРУ 5. Безопасност и сигурност при обслужване

ЕРУ 6. Комуникация и сътрудничество при обслужване

ЕРУ по специфична професионална подготовка по професията

ЕРУ 7. Ориентиране и навигация

ЕРУ 8. Разработка на туристически маршрути

ЕРУ 9. Движение на групата при туристически преход

ЕРУ 10. Устойчиво поведение, опазване на природната и културната среда и прилагане на иновативни устойчиви практики

ЕРУ 11. Работа в мултикултурна и приобщаваща среда

ЕРУ 12. Придвижване и сигурност в сложни терени

ЕРУ 13. Оцеляване при екстремни условия и импровизирани биваци

ЕРУ 14. Действия в извънредни ситуации и долекарска помощ

ЕРУ 15. Планиране и подготовка на еднодневни и многодневни туристически маршрути

ЕРУ 16. Прилагане на тактики и техники на трудни терени

ЕРУ 17. Управление на група в критични и извънредни ситуации

ЕРУ 18. Организиране и провеждане на преходи в снежни условия

ЕРУ 19. Връзки с обществеността и дигитален маркетинг

3.2. Описание на единиците резултати от ученето за професията „Планински водач“

3.2.1. Обща професионална подготовка по професията

ЕРУ 1	**Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда**
Резултат от учене 1.1	Спазва хигиенните норми и здравословните и безопасните условия на труд (ЗБУТ) на работното място
Знания	• Познава основните нормативни актове за здравословни и безопасни условия на труд • Обяснява възможните професионални и здравни рискове на работното място и причините за тяхното възникване • Разяснява основните правила при оказването на първа помощ при трудови злополуки • Изброява основните видове лични предпазни средства и техните функции • Познава видовете защитни приспособления и средства за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ • Изброява правилата за работа при аварии и аварийни ситуации
Умения	• Прилага мерки за безопасност на работното място • Спазва хигиенните норми на работното място • Прилага инструкции за безопасна работа • Реагира правилно при аварийни ситуации

Компетентности	• Спазва стриктно мерките за безопасност при изпълнение на различните трудови дейности
Резултат от учене 1.2	Осъществява превантивна дейност за опазване на околната среда
Знания	• Познава нормативни актове, свързани с опазването на околната среда, и ЗБУТ • Познава трудовоправните норми, свързани със ЗБУТ • Разяснява общите изисквания за осигуряване на ЗБУТ съобразно спецификата на провежданата дейност и изискванията на техническото, технологичното и социалното развитие с цел защита на живота, здравето и работоспособността на работещите
Умения	• Търси информация за устойчиви практики, приложими в конкретната професионална дейност • Изпълнява дейности по събиране и съхраняване на опасни продукти, излезли от употреба уреди и консумативи съобразно правилата за рециклиране • Използва технологии и материали, щадящи околната среда • Спазва практики за пестене на вода, енергия и други ресурси на работното място
Компетентности	• Правилно обработва отпадъците на работното място съобразно изискванията за сортиране • Вярно и точно разпознава замърсяващи фактори на работното място и съдейства за ограничаване на въздействието им • Способен е стриктно да следва утвърдените правила и изисквания за опазване на околната среда
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория: • Владее теоретични знания за: - хигиенните норми - здравословните и безопасните условия на труд на работното място - овладяването на аварийни ситуации и оказването на първа помощ - превантивната дейност за опазване на околната среда Част по практика на професията: • Избира своевременно най-адекватния тип поведение при зададената рискова ситуация • Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 2	**Икономика и предприемачество**

Резултат от учене 2.1	Познава основите на пазарната икономика
Знания	• Познава основни икономически понятия – търсене, предлагане, пазар, конкуренция, цена • Познава ролята на държавата в икономиката – данъци, бюджет, регулации • Обяснява дейността на организацията в контекста на основни икономически принципи и понятия • Разяснява основни понятия във финансите – приходи, разходи, печалба, инвестиции • Разбира значението на социалната и екологичната отговорност при ръководене на бизнес
Умения	• Използва основни икономически понятия, като търсене, предлагане, пазар, конкуренция и цена при изпълнение на професионалните си задачи • Отчита значението на основните финансови показатели, като приходи, разходи, печалба и инвестиции
Компетентности	• Прилага правилата и изискванията, свързани с ролята на държавата в икономиката, включително данъци, бюджет и регулации, в рамките на работната среда и своите професионални ангажименти
Резултат от учене 2.2	Познава основите на предприемачеството
Знания	• Познава същността и ролята на предприемачеството в икономиката • Изрежда основните стъпки при стартиране на бизнес, включително генериране на идея, пазарно проучване, изготвяне на бизнес план • Изброява видовете фирми и организационно-правни форми на стопанска дейност
Умения	• Разграничава видовете фирми и организационно-правните форми на стопанска дейност • Прилага знания за предприемачеството в работната си среда
Компетентности	• Идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания • Предлага решения за подобряване на дейността в съответствие с технологичните и организационните изисквания • При необходимост представя идеи и предложения пред клиенти, инвеститори или партньори, като аргументира решенията си
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория: • Владее основните теоретични знания и понятия в областта на икономиката • Владее основните теоретични постановки в областта на предприемачеството Част по практика на професията:

	• Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на описания проблем в зададения казус • Участва в разработването на бизнес план на фирмата според изискванията на предварително дефинираното задание
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.2. Отраслова професионална подготовка по професията

ЕРУ 3	**Основи на туризма**
Резултат от учене 3.1	Използва основни понятия в туризма
Знания	• Изброява основни понятия в туризма – турист, туризъм, туристически обекти, туристически услуги, туристически продукт, туристически пазари и др. • Назовава основните характеристики, които разграничават туризма от други дейности • Посочва видове участници в туристическия процес • Познава туристическите услуги за реализиране на туристическия продукт
Умения	• Разграничава основните понятия в конкретни ситуации • Свързва понятията с примери от работната практика • Използва терминологията при устно и писмено изразяване • Попълва формуляри, съдържащи базова туристическа информация
Компетентности	• Правилно използва основните понятия и взаимовръзки в туристическата дейност при комуникация и документиране
Резултат от учене 3.2	Прилага нормативни изисквания в туристическата дейност
Знания	• Изброява основни нормативни актове, свързани с туристическата дейност • Назовава институциите, регулиращи туризма • Посочва правата и задълженията на участниците в туристическия процес • Познава изискванията за категоризация, лицензиране и регистрация
Умения	• Свързва нормативни изисквания с конкретни дейности от практиката • Ориентира се в структурата и съдържанието на официални документи (лиценз, удостоверение) • Използва текстове от нормативни актове при казус • Спазва основни правила и изисквания при работа с клиенти и институции

Компетентности	• Правилно прилага основни нормативни изисквания при изпълнение на професионални дейности съгласно действащата нормативна база в туризма
Резултат от учене 3.3	Класифицира видове туризъм и туристически ресурси
Знания	• Изброява основните видове туризъм според цел, сезонност и обхват • Назовава видове туризъм според използваните ресурси • Посочва основни видове природни ресурси с туристически потенциал • Познава основни антропогенни туристически ресурси и тяхното значение за дестинацията
Умения	• Класифицира видовете туризъм по обективни характеристики • Свързва вид туризъм с подходящи природни и антропогенни ресурси • Определя вида на туристическия ресурс по карта, изображение или описание
Компетентности	• Правилно използва подходящи туристически ресурси при класифициране и представяне на видове туризъм
Резултат от учене 3.4	• Прилага основни принципи на грижа за клиента в туризма
Знания	• Познава понятието "грижа за клиента" и значението му за удовлетвореността на туриста. • Изброява основни очаквания и нужди на туристите по време на обслужване. • Познава добри практики за проактивно обслужване на клиенти.
Умения	• Разпознава нужди и очаквания на клиента в конкретна ситуация • Предлага действия за подобряване на клиентското преживяване • Прилага установени стандарти за професионално поведение при обслужване на клиенти, включително езикови, невербални и поведенчески норми. • Използва обратна връзка от клиентите за подобряване на услугата
Компетентности	• Умело прилага основни принципи за грижа за клиента в туризма, в съответствие със стандартите за туристическо обслужване.
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Обяснява основни понятия, свързани с туризма, включително видове услуги и форми на туризъм • Определя предназначението и обхвата на приложими нормативни актове • Класифицира видове туризъм и ресурси по зададени признаци • Описва структурата и функциите на туристическия продукт и материалната база

	• Описва понятието "грижа за клиента" и неговите елементи • Изброява техники за осигуряване на удовлетвореност на клиента Част по практика на професията: • Използва коректно терминологията от туристическия сектор в устно или писмено представяне • Свързва конкретна ситуация с правилен нормативен документ или изискване • Изготвя кратка туристическа програма или описание на продукт, съобразено с ресурси и целева група • Работи с карти, таблици или визуални материали за идентифициране на ресурси и обекти от материалната база • Демонстрира емпатия и професионално поведение при симулирано обслужване
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 4	**Туристическо обслужване**
Резултат от учене 4.1	Подготвя туристическата услуга
Знания	• Изброява основни дейности, свързани с подготовка на туристическа услуга • Назовава материали, средства и информация, необходими за предоставяне на услугата • Посочва изисквания за подредба и организация на работната среда • Познава факторите, които влияят върху качественото обслужване
Умения	• Подготвя работното място и подрежда необходимите материали според вида услуга • Проверява готовността на помощните средства и документацията • Съобразява подредбата с изисквания за удобство, достъпност и хигиена • Следва зададена последователност при подготовката на етапите на туристическата услуга
Компетентности	• Подготвя работната среда и необходимите материали за изпълнение на туристическата услуга съгласно зададени указания и изисквания на работодателя
Резултат от учене 4.2	Извършва туристическа услуга
Знания	• Изброява основните етапи на туристическо обслужване • Назовава видовете взаимодействие с туристи по време на обслужване • Посочва изисквания за поведение, облекло и реч при контакт с туристи

	• Познава добри практики при работа с клиенти в различни туристически ситуации
Умения	• Следва установена последователност при изпълнение на туристическа услуга • Поздравява, информира и насочва туристи по начин, съответстващ на професионалните норми • Използва вежлив и разбираем език, подходящ за ситуацията • Съдейства на туриста при възникнали затруднения или въпроси
Компетентности	• Изпълнява дейности по туристическо обслужване при спазване на утвърдени правила за поведение, комуникация и професионална етика
Резултат от учене 4.3	Отчита туристическата услуга
Знания	• Изброява основните дейности при приключване на туристическа услуга • Назовава документи и действия, свързани с отчетност и предаване на информация • Посочва изисквания за съхранение и почистване на работното място • Познава стандартни процедури за приключване на обслужването • Познава отчетни документи при приключване на туристическа услуга
Умения	• Изпълнява последователно дейностите при приключване на туристическа услуга • Попълва стандартни документи и формуляри, използвани при отчитане • Предава материали или информация на отговорно лице • Почиства и подрежда работната среда след приключване на услугата • Попълва отчетен формуляр след приключване на туристическа услуга
Компетентности	• Изпълнява дейностите по приключване на туристическата услуга според утвърдените изисквания и указания на работодателя
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Описва последователността на дейностите при подготовка, изпълнение и отчитане на туристическа услуга • Назовава материали, средства и документи, използвани при туристическото обслужване • Посочва професионални изисквания към поведение, език и комуникация с туристи • Обяснява значението на хигиена, безопасност и етика при обслужване Част по практика на професията:

	• Подготвя работното място и материалите самостоятелно съгласно зададени указания • Изпълнява обслужването, като използва професионално и вежливо поведение спрямо клиента • Реагира адекватно при въпрос, нужда или затруднение от страна на туриста • Завършва услугата чрез подреждане, почистване и предаване на материали или документи в съответствие с процедура
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 5	**Безопасност и сигурност при обслужване**
Резултат от учене 5.1	Спазва изискванията за здраве и безопасност при обслужване
Знания	• Изброява основни правила за здравословни и безопасни условия на труд • Назовава рискови фактори, свързани с туристическата дейност и работната среда • Посочва мерки за предотвратяване на инциденти • Познава отговорностите на служителя при застрашаващи ситуации
Умения	• Спазва изискванията за безопасност при обслужване на клиенти/туристи • Използва лични предпазни средства при необходимост • Открива и съобщава за нередности, свързани с безопасността
Компетентности	• Спазва указанията и процедурите за безопасност при обслужване на клиенти/туристи и осигурява работна среда без риск за здравето
Резултат от учене 5.2	Реагира при инциденти и аварийни ситуации
Знания	• Изброява основни видове инциденти, които могат да възникнат по време на туристическа дейност • Назовава действията, които се предприемат при инцидент • Посочва телефони и служби за спешна помощ • Познава процедури за евакуация и оказване на доклекарска помощ
Умения	• Реагира спокойно и последователно при възникнал инцидент • Известява отговорните служби или лице при необходимост • Съдейства при евакуация или ориентиране на туристите

	• Предприема действия в съответствие с предварително въведени указания
Компетентности	• Реагира адекватно в инцидентни ситуации, като следва утвърдени процедури за безопасност и сигнализира отговорните лица
Резултат от учене 5.3	Защитава лични и служебни данни при обслужване
Знания	• Изброява видове лични данни и тяхното значение за клиента • Назовава основни правила за защита на информация • Посочва документи, които съдържат чувствителна информация • Познава документи, съдържащи лични данни – списъци на участници, медицински декларации, анкетни карти • Познава задълженията на служителя при боравене с данни
Умения	• Съхранява поверителна информация • Използва документи, съдържащи лични данни • Ограничава достъпа до информация, която не е предназначена за трети лица • Следва правила за поверителност при устна или писмена комуникация
Компетентности	• Прилага правила за защита на лични и служебни данни при обслужване на туристи в съответствие с професионалната етика и нормативните изисквания
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Посочва правилата за безопасност и здраве при работа в туристическата дейност • Описва действията, които се предприемат при различни инциденти или застрашаващи ситуации • Назовава мерки за защита на личните и служебните данни и документи • Обяснява задълженията на служителя при спешни случаи или при работа с чувствителна информация Част по практика на професията: • Спазва инструкциите за безопасна работа и прилага правилно превантивни мерки • Реагира последователно при симулиран инцидент или неотложна ситуация • Съхранява и използва чувствителна информация при обслужване съгласно установени правила • Ограничава достъпа до документи или данни, като прилага професионално поведение и отговорност

Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 6	**Комуникация и сътрудничество при обслужване**
Резултат от учене 6.1	Общува с клиенти по време на обслужване
Знания	• Изброява езикови средства и изрази за вежливо и разбираемо обслужване • Назовава основни правила за културно и ефективно общуване • Посочва поведения и реакции, които се считат за професионално неприемливи • Познава начини за преодоляване на езикови и културни бариери
Умения	• Поздравява клиента с подходящ израз • Информира клиента по разбираем начин • Задава въпрос с учтив тон • Отговаря на въпрос ясно и професионално • Съобщава информация без отклонения • Изразява уважение чрез реч и поведение • Следва езикови и поведенчески норми при общуване
Компетентности	• Общува с клиенти при обслужване, като използва професионално поведение, учтив език и съответстващи изразни средства в съответствие с утвърдените правила и стандарти
Резултат от учене 6.2	Сътрудничи с колеги
Знания	• Изброява роли и отговорности в работния екип • Назовава ситуации, в които се изисква сътрудничество • Посочва правила за ефективно взаимодействие • Познава принципи на уважение, отговорност и дисциплина в екипната работа
Умения	• Съдейства на колеги при изпълнение на общи задачи • Предоставя информация, свързана с работния процес • Изпълнява указания от отговорно лице без забавяне • Изразява уважение и добронамереност към колеги
Компетентности	• Сътрудничи с колеги по време на обслужване, като изпълнява поставените задачи и поддържа добри професионални отношения в рамките на работния екип
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Назовава езикови средства и форми на учтиво поведение • Описва правила за ефективна комуникация с клиенти • Посочва основни елементи на сътрудничество в екип • Обяснява принципи на професионално поведение и уважение в работна среда

	Част по практика на професията: • Поздравява клиента по подходящ начин • Информира клиента ясно и коректно • Отговаря на въпрос с професионален език • Съдейства на колега при изпълнение на задача • Предоставя информация в рамките на екипната работа • Изразява уважение в комуникацията с клиенти и колеги • Изпълнява указания своевременно и без конфликти
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.3. Специфична професионална подготовка по професията

ЕРУ 7	**Ориентиране и навигация**
Резултат от учене 7.1	Разчита топографски карти и се ориентира в местността
Знания	• Обяснява системата за условни обозначения и знаци в топографската карта • Познава видове местности и елементите на релефа • Познава устройството и принципа на работата с компаса
Умения	• Идентифицира релефни форми и начина за изобразяване върху картата • Измерва азимут и разстояние по карта и на местността • Работи с различни по мащаб карта и височина на сечението • Определя посоката и големината на наклона • Изчислява денивелацията и абсолютната надморска височина • Прилага различни методи за определяне на местоположение • Определя физическите параметри на маршрута • Избира подходящ вариант на маршрут по карта • Изготвя азимутна таблица и азимутна схема по зададен маршрут за движение
Компетентности	• Разчита правилно топографските карти и се ориентира по маршрута включително и на непозната местност
Резултат от учене 7.2	Навигира група по туристически маршрут в планинска среда
Знания	• Познава техниките на придвижване по планински маршрут • Описва тактиката на придвижване по различни планински терени • Познава видовете туристически маркировки и правилата за движение по тях

	• Познава основите на навигацията при намалена видимост или отклонение от маршрута
Умения	• Следва правилно маршрута • Взима решения при изменения на обстановката • Прилага техниката и тактиката на придвижване според особеностите на терена • Съпоставя избрания маршрут с реални теренни условия • Следи маршрута • Осигурява безопасното придвижване
Компетентности	• Навигира безопасно група по определен туристически маршрут, като взема решения според терена и условията и следи за безопасното придвижване
Резултат от учене 7.3	Използване на специализирани софтуерни приложения за планиране на маршрути
Знания	• Познава основните специализирани приложения за планиране на маршрути • Изброява ключовите функционалности на дигиталните карти • Познава различните формати за картографски данни • Познава принципите за работа с мобилни приложения за ориентиране и планиране на туристически преходи • Познава принципите за работа с онлайн платформи за споделяне на маршрути и комуникация
Умения	• Създава маршрути в онлайн платформи • Споделя създадените маршрути с други потребители • Извършва пренос на маршрутни данни между системи
Компетентности	• Самостоятелно създава и споделя маршрут чрез специализирани софтуерни приложения
Резултат от учене 7.4	Работа с GPS устройства и мобилни навигационни приложения на терен
Знания	• Познава принципите на работа, настройка и ограничения на GPS технологията • Познава видовете навигационни устройства – ръчни GPS, смарт часовници, мобилни приложения
Умения	• Настройва GPS устройство или навигационно приложение според конкретни потребности • Използва основните му функции – задаване на маршрут, следене, коригиране, записване • Следи в реално време напредъка по маршрута
Компетентности	• Ефективно използва GPS технологии и мобилни приложения за водене на група, като осигурява точност и безопасност на навигацията
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Разпознава условните знаци и релефните форми върху топографска карта • Обяснява принципната работа на компаса и методите за определяне на азимут

	• Описва процеса за създаване на маршрут по карта • Познава функционалностите на дигиталните платформи за планиране на маршрути • Разпознава видове GPS устройства и мобилни навигационни приложения и принципите на работа с тях • Описва процеса за създаване на маршрут с навигационни системи и приложения • Описва методите на навигация при отклонение от маршрута и при намалена видимост Част по практика на професията: • Определя правилно точното местоположение поне по два метода • Определя азимут и разстояние по карта и на терен • Избира най-подходящ маршрут по карта по зададени параметри и критерии • Навигира по маршрут като взема правилни решения при отклонения от него • Съпоставя теренните условия с картата и коригира маршрута при нужда • Създава маршрут в дигитална платформа с включване на основни точки, денивелация и описание • Настройва GPS устройство или приложение, следи прогреса по маршрута • Осигурява безопасното придвижване в рамките на поставената задача
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 8	**Разработка на туристически маршрути**
Резултат от учене 8.1	Подготовка на водача за туристически маршрут
Знания	• Посочва ключовите точки и места от маршрута на карта • Определя физическите характеристики на маршрута • Описва природните и културни обекти по маршрута • Познава принципите за движение на група по туристически маршрут
Умения	• Съставя часови график за изпълнение на туристически маршрут • Идентифицира проблемните участъци от местността по маршрута, където движението трябва да става с повишено внимание • Подготвя беседи за природните и културно-историческите забележителности по маршрута

Компетентности	• Самостоятелно разработва предварително зададен туристически маршрут и се подготвя за изпълнението му
Резултат от учене 8.2	Комуникация с групата
Знания	• Познава необходимата информация, която трябва да предаде на групата преди преход и провежда инструктаж • Описва екипировката, необходима за преминаване на маршрута при конкретни метеорологични условия • Назовава различните начини за комуникация с група
Умения	• Предава необходимата информация към групата • Следи метеорологичните условия • Предава адаптира информацията за метеорологичната обстановка • Прилага правила за защита на личните данни при комуникация с група
Компетентности	• Самостоятелно комуникира с група, подавайки навременно точна и ясна информация за подготовката на маршрута
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Познава основните елементи на туристическа карта (маркировка, релеф, условни знаци, скала и др.) • Описва основните стъпки при съставяне на маршрут (начална/крайна точка, трудност, денивелация, време) • Обяснява принципите за подбор на маршрут според терена, целевата група и метеорологичните условия Част по практика на професията: • Изнася беседи по маршрута • Комуникира ефективно с група за маршрута, давайки ясна и точна информация
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 9	**Движение на групата при туристически преход**
Резултат от учене 9.1	Подготвя туристическа група за преход
Знания	• Изброява основните етапи на подготовка на туристическа група • Назовава мерките за информиране и инструктаж на туристите • Посочва правилата за проверка на екипировката и физическото състояние
Умения	• Провежда инструктаж преди преход • Проверява екипировката на участниците • Преценява физическото и психическото състояние на туристите

	• Информира групата за маршрута, правилата за безопасност и поведение
Компетентности	• Подготвя туристическа група за преход, осигурявайки информираност, готовност и безопасност на участниците
Резултат от учене 9.2	Води групата по време на преход
Знания	• Познава методите за водене на група по маршрут • Изброява принципите за поддържане на темп и групова динамика • Назовава рисковете при водене на група в планински условия • Посочва процедурите за реакция при инциденти
Умения	• Регулира темпото на групата според възможностите на участниците • Следи състоянието на участниците в движение • Идентифицира отклонения от маршрута и рисковете до които може да доведе това • Подпомага координацията на групата при възникнали инциденти или промени
Компетентности	• Води ефективно туристическата група по време на прехода, като осигурява безопасността и спазването на плана
Резултат от учене 9.3	Поддържа груповата динамика на групата
Знания	• Познава основни физиологични и психологически реакции на стрес при планински преходи • Изброява фактори, предизвикващи паника или тревожност в групата (умора, загубване, инцидент) • Описва видовете стресови реакции – когнитивни, емоционални, поведенчески • Познава техники за стабилизиране на емоционалното състояние на участниците (дишане, фокусиране, групова подкрепа) • Назовава симптоми на претоварване в планинска среда
Умения	• Прилага базови техники за успокояване на отделен турист или група • Насочва групата към фокус върху конкретни действия в кризисни моменти • Използва приети комуникационни подходи за намаляване на напрежението в групата • Води кратки инструкции и мотивационни разговори при напрежение или инцидент • Подпомага туристите в бързото възстановяване на самоконтрола и доверието
Компетентности	• Самостоятелно управлява поведението на група в стресови ситуации с прилагане на подходящи психологически методи
Критерии за оценяване	Част по теория на професията:

на ЕРУ	• Познава етапите на подготовка, ръководство и приключване на туристически преход • Описва рисковете и методите за поддържане на групова динамика • Познава признаци на стрес и методи за овладяване • Демонстрира техники за психологическа подкрепа Част по практика на професията: • Провежда инструктаж и проверка на групата • Води групата организирано по маршрута • Следи за груповата динамика • Проверява пристигането на всички участници, като събира информация за преминатия маршрут и изготвя кратък отчет или доклад • Демонстрира техники за психологическа подкрепа
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 10	**Устойчиво поведение, опазване на природната и културната среда и прилагане на иновативни устойчиви практики**
Резултат от учене 10.1	Прилага устойчиви практики в планинската и природната среда
Знания	• Познава основните принципи на устойчив туризъм • Изброява практики за минимално въздействие върху природната среда • Назовава правилата за поведение в защитени територии и резервати • Познава видовете екологични рискове от човешка дейност в планините
Умения	• Съдейства за организиране на група с минимално въздействие върху околната среда • Прилага техники за екологично придвижване и бивакуване • Информира туристите за правилата за опазване на природата по време на преход • Следва указания за опазване на природата при преминаване през чувствителни терени
Компетентности	• Осъществява преходи, като стриктно прилага принципите за опазване на природата и насърчава природосъобразно поведение в групата
Резултат от учене 10.2	Представя културно-историческото и природното наследство на региона
Знания	• Познава основните културно-исторически и природни обекти в маршрута на прехода

	• Изброява важни исторически факти, легенди и традиции, свързани с посещаваните райони • Назовава правилата за поведение при посещение на културни и природни обекти • Познава основни принципи за интерпретиране на културно и природно наследство пред клиенти/туристи • Познава историята на планинарството
Умения	• Представя кратка и достъпна информация за културно-историческите и природните обекти по маршрута • Съблюдава правилата за опазване на културните и природните ценности • Насърчава уважение към местните обичаи, традиции и културна идентичност • Отговаря на основни въпроси на туристите, свързани с история, култура и природни особености
Компетентности	• Популяризира културно-историческото и природното наследство на региона, като съчетава професионално представяне на история и факти с уважение към културната идентичност
Резултат от учене 10.3	Организира туристически преходи с минимално въздействие върху природната среда
Знания	• Познава принципите и стандартите на устойчивия и отговорен туризъм • Познава основните разпоредби на законодателството за защитени територии и природни паркове (ЗЗТ, ЗООС, ЗБР, Закона за туризма) • Назовава чувствителни природни зони и правилата за поведение в тях • Познава принципите на етика и устойчиво поведение при водене на групи в природа • Изброява практики за минимизация на отпадъци, увреждане на флората и ерозия на терена • Описва необходимостта от използване с предимство на местни услуги и при организиране на преходи (местни хижи, къщи за гости, транспорт, услуги) • Познава методи за екологично придвижване в чувствителни природни зони
Умения	• Прилага правила за поведение в защитени територии (Натура 2000, резервати, паркове) • Разпознава рискове от нарушаване на екологичното равновесие при организиране на преход • Адаптира маршрут спрямо статута на територията (например: забрана за бивакуване, ограничен достъп) • Избира предварително определени маршрути, съобразени с опазването на природата • Следва указания за използване на природосъобразни материали, транспорт и организация

	• Информира туристите за устойчивите практики преди и по време на прехода • Следва указания за ограничаване на отрицателното въздействие върху околната среда по време на преход
Компетентности	• Участва в провеждането на туристически преходи, следвайки указания за устойчиви практики и опазване на природната среда • Изпълнява туристически дейности, като спазва установените правила и изисквания за опазване на природата • Умело интегрира етични норми и отговорно поведение в работата с туристи и местни общности
Резултат от учене 10.4	Въвежда иновативни решения за устойчив туризъм в планинска и природна среда
Знания	• Познава добри практики за екологично обучение и интерпретация на природни и културни обекти • Посочва възможности за интегриране на образователни и доброволчески инициативи в програмата на преходите • Познава връзката между екотуризъм, културно наследство и устойчиво местно развитие • Познава начини за организиране на обучителни сесии и инструкции по време на преход • Познава съвременни иновации за устойчив туризъм (например използване на възобновяеми енергийни източници, дигитални екоприложения, екохижи, биокъмпинг и др.) • Изброява примери за добри практики в международен план за екотуризъм и природосъобразно поведение • Познава методите за ангажиране на туристите в опазването на природата (доброволчески програми, кампании)
Умения	• Провежда кратки обучителни сесии и инструкции по време на преход • Въвежда туристите в етично и екологично поведение в планината • Информира туристите за значението на опазването на биоразнообразието и културното наследство • Използва еко- и културно-съобразни маршрути, хижи и къщи за гости • Интегрира иновативни устойчиви решения в организацията на преходи и програми • Предава указания и примери за екологично поведение по време на преход, в съответствие с инструкциите на водача • Прилага технологични инструменти за минимизиране на отпечатъка (например тракери за маршрути без

	увреждане, системи за отчитане на въглеродния отпечатък) • Създава програми, ангажиращи туристите с каузи за устойчиво развитие и опазване на средата • Изпълнява дейности с използване на екологично съобразени технологии и практики, съобразени с нуждите на природата, туристите и местната общност
Компетентности	• Активно внедрява иновативни практики и технологични решения за подобряване на устойчивостта на туристическата дейност
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Познава принципите на устойчив туризъм, правилата за опазване на природата и минимално въздействие върху околната среда • Познава основни културно-исторически и природни обекти в планинските райони и на подстъпите към тях • Описва правилата за поведение в защитени територии, природни паркове и културни обекти • Посочва иновативни практики и решения за екологичен туризъм • Обяснява методите за интегриране на туристите в устойчиви инициативи • Обяснява значението на законовата рамка за опазване на природата и културното наследство • Описва етичните принципи и устойчивите норми в поведението на водача Част по практика на професията: • Организира преход с предварително разчетен минимален екологичен отпечатък, отчитайки добрите практики в устойчивия туризъм • Представя обекти от културно-историческо и природно значение по разбираем и уважителен начин • Демонстрира действия за минимизиране на • въздействието върху околната и културната среда • Планира туристически преход с прилагане на екологични стандарти и минимално въздействие • Предлага иновативни решения за намаляване на екологичния отпечатък в туристически програми • Организира дейност за ангажиране на туристите в устойчиви практики, в която се включват в доброволческа екоинициатива • Изготвя маршрут в защитена зона, отговарящ на екологични и правни стандарти
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията:

	• Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 11	**Работа в мултикултурна и приобщаваща среда**
Резултат от учене 11.1	Разпознава културните особености на клиентите и колегите в туристическата дейност
Знания	• Познава културните различия и техните проявления в общуването и поведението • Познава принципите на интеркултурната комуникация • Изброява специфични обичаи, социални норми и практики, които могат да окажат влияние върху туристическото обслужване • Познава основите на културната чувствителност и толерантност
Умения	• Разпознава културните особености на клиентите и съобразява комуникацията си с тях • Прилага съответните езикови, невербални и поведенчески норми при общуване с хора от различен културен произход • Използва адаптирани подходи за обслужване
Компетентности	• Осъществява ефективна и етично съобразена комуникация с клиенти и колеги от различен културен произход, като спазва принципите на културна чувствителност и приобщаващо поведение
Резултат от учене 11.2	Прилага принципи на приобщаване и равен достъп при обслужване
Знания	• Познава нормативната уредба и етичните стандарти, свързани с недискриминация, равен достъп и приобщаване в туристическата дейност • Познава особеностите и потребностите на специфични групи клиенти: деца, възрастни, хора с увреждания, лица със специални образователни нужди
Умения	• Адаптира обслужването и комуникацията спрямо потребностите на различните групи • Подбира маршрути, дейности и услуги, които са достъпни и подходящи за клиентите с разнообразни потребности • Осигурява подходяща информация и съдействие
Компетентности	• Прилага принципите на равенство и приобщаване при предоставяне на туристически услуги, като осигурява безопасност, достъпност и уважение към индивидуалните потребности на клиентите
Резултат от учене 11.3	Работи в мултикултурен и интердисциплинарен екип
Знания	• Познава принципите на работа в мултикултурни екипи • Описва техники за управление на конфликти, възникнали поради културни различия

	• Познава ролята на емоционалната интелигентност в междуличностната работа
Умения	• Изразява уважение към разнообразието в екипа • Работи конструктивно с колеги с различен културен, социален или професионален опит • Използва стратегии за управление на междукултурни конфликти
Компетентности	• Изгражда и поддържа ефективно сътрудничество в екипи с разнообразен културен състав, като допринася за създаване на позитивна, уважителна и приобщаваща работна среда
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Обяснява основните принципи на мултикултурната комуникация • Посочва примери за културни различия и тяхното влияние върху туристическото обслужване • Описва правата и задълженията, свързани с приобщаването и недискриминацията Част по практика на професията: • Демонстрира ефективно комуникация в симулирана мултикултурна ситуация • Адаптира примерна туристическа услуга за специфична група (деца, хора с увреждания и др.) • Прилага стратегии за разрешаване на казус, свързан с културно неразбиране
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 12	**Придвижване и сигурност в сложни терени**
Резултат от учене 12.1	Придвижва група през сложен терен
Знания	• Идентифицира различните типове сложен терен - тресавища, гъста растителност, стръмни склонове, сипеи, големи скални блокове • Познава тактиките за преминаване с група през участък от маршрута със сложен терен • Познава техниките за движение по различни сложни терени
Умения	• Преминава различни видове сложни терени • Прилага тактика за преминаване на сложен терен • Обяснява техники за безопасно преминаване през различни терени
Компетентности	• Безопасно превежда група през участък със сложен терен, използвайки правилните тактики и техники, при постоянна комуникация с клиентите

Резултат от учене 12.2	Сигурност при движение на група по сложен терен
Знания	• Описва опасностите свързани с преминаването на различни типове сложен терен • Изброява методи за увеличаване на безопасността без използване на специализирана екипировка • Познава разрешената за използване алпийска екипировка и нейното приложение за повишаване на безопасността и намаляване на риска при сложни терени
Умения	• Следва указания за поведение и безопасност при преминаване през труднодостъпни участъци • Владее техники за повишаване на сигурността и подпомагане на групата при преминаване през сложни терени без използване на допълнителна екипировка
Компетентности	• Отговорно прилага техники за подобряване на безопасността и намаляване на риска при преминаване през сложни терени
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Описва различните сложни терени и техните специфики • Описва различните техники за ограничаване на риска при преминаване на сложни терени Част по практика на професията: • Демонстрира правилни и сигурни техники при движение по сложни терени • Прави оценка на риска преди преминаването на конкретни сложни терени • Прилага правилните тактики при преминаване с група през сложни терени • Умее да използва различни техники за увеличаване на сигурността при преминаване на сложни терени с група
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 13	**Оцеляване при екстремни условия и импровизирани биваци**
Резултат от учене 13.1	Предприема дейности за оцеляване в екстремни ситуации
Знания	• Изброява основните екстремни ситуации в планината • Описва спецификата на планинската среда и основните фактори, които затрудняват оцеляването: умора, изтощение, ниски температури, вятър, валежи, загубване и др. • Обяснява методите за оцеляване и оказването на долекарска помощ в планината • Познава необходимия инструментариум за оцеляване

	• Познава основните приоритети при оцеляване (подслон, огън, вода и сигнализация)
Умения	• Изпълнява дейности по палене и поддържане на огън, съобразно инструкциите за безопасност • Изгражда импровизиран подслон в снежни и безснежни климатични условия • Открива подходящ източник на вода в естествена среда • Пречиства вода чрез прилагане на утвърдени методи • Прилага начините на обследване на околната среда и начините за оцеляване • Оказва долекарска помощ • Осигурява безопасност за себе си и групата при ограничени ресурси
Компетентности	• Способен е да предприеме дейности, свързани с безопасно преминаване на сложни терени и участъци от местността • Демонстрира адекватно поведение за оцеляване в безснежните и снежните планински условия • Демонстрира адекватно поведение за оцеляване при ниски и високи температури, понижено барометрично налягане и намалена видимост
Резултат от учене 13.2	Реализира мероприятия за безопасно бивакуване
Знания	• Познава необходимата екипировка за безопасно бивакуване • Изброява видовете импровизирани биваци при снежни и безснежни условия • Описва принципите на безопасност при планираните начини за бивакуване • Описва критериите за безопасност при организирането на бивак
Умения	• Използва необходимата екипировка за безопасно бивакуване • Спазва принципите на безопасност при различните начини за бивакуване • Изгражда временно укритие с подръчни материали съгласно указания
Компетентности	• Реализира самостоятелно и в екип мероприятия за безопасно бивакуване на различни терени и климатични условия, като ефективно използва импровизирани средства
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Демонстрира задълбочени познания относно способите и методите за откриване и преодоляване на опасностите Част по практика на професията: • Мотивирано избира най-подходящите действия в определената непредвидена ситуация по време на

	практическите занимания и специално създадени моменти • Изпълнява в практическа симулация задание за построяване на укритие за обезопасяване на група
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 14	**Действия в извънредни ситуации и долекарска помощ**
Резултат от учене 14.1	Предприема действия при инциденти и здравословни проблеми
Знания	• Познава основните видове инциденти в планинска среда (наранявания, рани, травми, термични травми, и др.) • Познава основните видове спешни състояния • Изброява процедурите за оказване на първа долекарска помощ при инциденти • Назовава начините за координация със спасителни служби • Познава принципите за защита на туристите при непредвидени природни явления
Умения	• Оказва първа долекарска помощ при инциденти и здравословни проблеми (изследване на пострадал и оценка на основните жизнени функции, сърдечно-белодробна реанимация, превръзки и имобилизации) • Сигнализира на компетентни органи при инцидент • Оказва съдействие при изтегляне на пострадал по указания • Успокоява туристите и предотвратява паника
Компетентности	• Реагира своевременно и правилно при възникване на инциденти или здравословни проблеми по време на преход
Резултат от учене 14.2	Действа при извънредни природни и метеорологични ситуации
Знания	• Познава рисковете, свързани с буря, мъгла, проливен дъжд, свличания, пожар и др. • Изброява процедурите за безопасно укритие и евакуация • Назовава правилата за минимизиране на опасността при природни бедствия • Познава плановете за действие при внезапна промяна на обстановката
Умения	• Преценява риска от развитие на природна заплаха • Променя маршрута или укритие при влошени условия • Води групата към безопасно място • Води постоянна комуникация със спасителни или аварийни служби

Компетентности	• Прилага безопасни действия и евакуация на туристическата група при възникване на природни или метеорологични извънредни ситуации
Резултат от учене 14.3	Оказва долекарска помощ при инциденти
Знания	• Познава алгоритмите за оказване на долекарска помощ при различни видове травми: навяхване, изкълчване, фрактура, термични травми (хипотермия, топлинен удар, слънчев удар, измръзване и т.н.) • Познава особеностите на оказване на долекарска помощ в условия на ограничени ресурси • Посочва принципите за безопасност при транспортиране или евакуация на пострадал в планинска среда • Изброява методи за спиране на кръвотечение, имобилизация на крайници • Познава сигналните кодове за извикване на помощ в отдалечени местности
Умения	• Оказва долекарска помощ в условия на ограничен достъп до медицинска помощ • Използва готови и подръчни средства за обездвижване или превръзка • Прилага техники за предпазване на пострадал от допълнителни увреждания при транспортиране • Оказва съдействие при оказване на долекарска помощ, следвайки инструкции • Сигнализира на спасителни екипи чрез установени средства и процедури
Компетентности	• Реагира адекватно в реални планински условия, минимизирайки последствията от инциденти
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Познава видовете инциденти и природни заплахи в планинска среда • Описва и обяснява протоколите за оказване на долекарска помощ и транспорт на пострадал • Описва действия за оказване на долекарска помощ. • Идентифицира спешни медицински състояния • Описва различни методи за кръвоспиране, обработка на рани, имобилизация на травми • Познава основните комуникационни канали при аварийни ситуации Част по практика на професията: • Демонстрира оказване на долекарска помощ при различни инциденти • Организира безопасно извеждане на група от опасна зона • Оказва долекарска помощ на терен
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит

	Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 15	**Планиране и подготовка на еднодневни и многодневни туристически маршрути**
Резултат от учене 15.1	Планира туристически маршрут спрямо възможностите на групата и особеностите на терена
Знания	• Познава етапите на планиране на еднодневен и многодневен туристически преход (избор и цел на маршрута, анализ на терен и оценка на риска, височинен профил, времеви график, точки за почивка, алтернативни маршрути, настаняване, хранене, транспорт) • Описва основните принципи и правила за придвижване в планината • Посочва основните принципи на рационалното хранене, хидратация и възстановяване по време на преход • Описва причините за умора и начините за възстановяване • Познава факторите, влияещи на избора на маршрут: възраст, опит, здравословно състояние, физическа подготовка на туристите • Разпознава основните източници за събиране на информация за маршрута: топографски карти, метеорологични прогнози, ,пътеводители, интернет сайтове и приложения • Познава основните изисквания за безопасност при организиране на туристически преходи
Умения	• Събира и анализира информация за терена, условията и рисковете по маршрута • Съобразява маршрута с физическа и здравословните особености на участниците • Избира оптимален маршрут според характеристиките на групата • Изработва подробен маршрут с основни точки: начална точка, междинни етапи, места за почивка, времеви график алтернативен маршрут и място за настаняване • Определя необходимата екипировката и мерките за безопасност според маршрута • Адаптира маршрута при промяна на метеорологичните или терените условия
Компетентности	• Планира еднодневни и многодневни маршрути, съобразени с възможностите на участниците и характеристиките на природната среда • Включва мерки за предотвратяване на умора, дехидратация, инциденти и рискове, свързани с физическо натоварване • Взима информирани решения при промяна на маршрута

Резултат от учене 15.2	Извършва предварителна подготовка за безопасност, логистика и екипировка
Знания	• Познава основни елементи на подготовката за еднодневни и многодневни туристически преходи: избор на екипировка, планиране на логистика, оценка на рисковете • Познава видовете екипировка за различни условия: облекло, обувки, средства за долекарска помощ, комуникационни и навигационни средства • Познава принципите за проверка, подбор и поддръжка на личната и груповата екипировка според терена и физическото натоварване
Умения	• Изготвя списък на необходимата екипировка за маршрута • Проверява и оценява състоянието на личната и груповата екипировка • Планира мерки за минимизиране на рисковете по маршрута • Съставя план за действия при физическо неразположение, дехидратация или умора • Изработва детайлен логистичен план за преход
Компетентности	• Осигурява цялостна предварителна подготовка за безопасно и организирано провеждане на туристическо пътуване • Адаптира логистичните дейности към индивидуалните нужди и възможности на туристите • Самостоятелно управлява логистичния процес преди, по време и след еднодневен или многодневен преход с туристическата група
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Познава етапите за планиране на еднодневни и многодневни преходи и факторите, влияещи при избора на маршрут • Разпознава видовете необходима екипировка и мерки за безопасност • Обяснява принципите на рационално хранене, хидратация и възстановяване при преходи • Извежда причинно-следствени връзки между маршрут, терен, натоварване и здравен риск Част по практика на професията: • Изработва еднодневни и многодневни маршрути с ключови точки и описания • Подготвя списък на екипировка, съобразен с маршрут и група • Представя кратък план за действия при рискови ситуации • Представя решения за адаптиране на маршрута при признаци за повишаване на риска

	• Оценява готовността на туристите и екипировката в реални или симулирани условия
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 16	**Прилагане на тактики и техники на трудни терени**
Резултат от учене 16.1	Прилага тактики при преминаване на трудни терени
Знания	• Различава различните типове трудни терени - стръмни склонове и улеи, големи скални блокове, скални прагове и ръбове, буйни реки • Познава тактиките за преминаване с група през трудни терени • Познава техниките за движение по различни трудни терени
Умения	• Прави оценка на риска при преминаване на конкретни трудни терени и избира мерки за неговото намаляване • Преминава сигурно и с лекота различни видове трудни терени • Избира безопасни места за изчакване и събиране на групата • Владее техники за повишаване на сигурността и подпомагане на групата при преминаване през трудни терени без използване на допълнителна екипировка
Компетентности	• Използва техники за повишаване на безопасността и намаляване на риска при преминаване по трудни терени
Резултат от учене 16.2	Въжени техники за допълнителна сигурност на трудни терени
Знания	• Разбира при какви условия има необходимост за използване на допълнително осигуряване • Познава алпийската екипировка и нейните характеристики • Познава основните възли и обвръзки и тяхното приложение
Умения	• Използва специализирана алпийска екипировка и възли за повишаване на сигурността при преминаване през сложен терен с група • Използва специализирана алпийска екипировка, възли и обвръзки за подпомагане на клиенти в затруднение при преминаване през сложен терен с група
Компетентности	• Използва екипировка, възли и обвръзки за повишаване на безопасността и намаляване на риска при преминаване по трудни терени
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Познава различните видове трудни терени

	• Описва техниките и тактиките за преминаване през трудни терени • Описва използваната алпийска екипировка и характеристиките ѝ • Изброява методите и техниките за повишаване на сигурността с помощта на алпийска екипировка Част по практика на професията: • Взима правилни решения при преминаване с група през трудни терени • Прави оценка на риска и последствията при преминаваме с група през трудни терени • Изгражда съоръжения с алпийска екипировка за по-голяма безопасност, използвайки правилните възли - хоризонтален и вертикален парапет, въжен мост. • Използва алпийска екипировка за подпомагане на клиенти при сложен терен - спускане на клиент по стръмен склон, осигуряване отгоре, въже на доверието
Средства за оценяване:	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 17	**Управление на група в критични и извънредни ситуации**
Резултат от учене 17.1	Ръководи действията на група при възникване на рискови или извънредни ситуации
Знания	• Познава етапите за вземане на бързи решения в условия на риск • Познава основните принципи на кризисната комуникация в туристическа група • Изброява психологическите реакции на група в условия на стрес и извънредни ситуации • Познава методи за стабилизиране на групова динамика при напрежение • Разграничава обективни и субективни опасности в планинска среда и съответните подходи за справяне с тях • Познава превантивни мерки за предпазване от често срещани планински рискове: хипотермия, травми, изгубване, паника • Познава стандартната процедура за комуникация с Планинска Спасителна Служба (ПСС)
Умения	• Ръководи действията на групата при внезапно влошаване на условията (буря, свлачище, инцидент) • Поддържа мотивацията и спокойствието на групата • Организира логистично и безопасно движение към безопасна зона • Прилага кризисна комуникация за овладяване на напрежение

	• Изготвя доклад с координати и състояние на пострадалия при инцидент • Работи в координация със спасителни екипи • Приложимо идентифицира обективни и субективни рискове и предприема съответни действия за минимизиране на опасността • Интегрира превантивни действия в реално време, като съобразява терена, времето и състоянието на групата
Компетентности	• Управлява поведението на туристическата група в критични ситуации, като съчетава безопасност, ефективност и психологическа стабилност • Интегрира превантивни стратегии с реални действия за минимизиране на риска в сложни терени и при непредвидени събития
Резултат от учене 17.2	Взема ефективни решения за минимизиране на риска в динамична среда
Знания	• Познава техники за бърза оценка на риска в непредвидени обстановки • Разбира алгоритмите за избор на аварийни маршрути и точки за евакуация • Познава основните стратегии за приоритизиране на действия при множество рискови фактори
Умения	• Оценява ситуацията на терена • Определя алтернативни маршрути и безопасни зони за групата • Приоритизира действия: осигуряване на защита, извеждане, уведомяване на спасителни служби
Компетентности	• Самостоятелно взема решения за защита на групата, адаптира тактиката според променящите се условия и управлява ресурсите в ситуация на риск
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Познава принципите на управление на група в условия на риск • Описва психологическите реакции на туристи в стресова обстановка • Познава алгоритмите за вземане на решения при критични ситуации • Прави разлика между обективни и субективни опасности и обяснява действията за тяхната превенция • Описва превантивни мерки срещу често срещани рискове в планината Част по практика на професията: • Ръководи група в симулация на внезапна природна опасност • Прилага ефективно тактики за овладяване на паника • Избира безопасен маршрут за евакуация в симулирана обстановка

	• Показва действия за превенция и справяне с различни видове опасности в практическа симулация
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 18	**Организиране и провеждане на преходи в снежни условия**
Резултат от учене 18.1	Тактика и техники при движение в снежни условия с и без снегоходки
Знания	• Познава екипировката за преходи в снежни условия • Познава техниките за движение с и без снегоходки и използване на щеки и котки • Познава различните тактики за движение на група в снежни условия и правенето на следа в дълбок сняг • Различава различните терени от гледна точка на използваните средства за придвижване
Умения	• Демонстрира различни техники при движение с и без снегоходки по заснежени терени в различни условия • Взема решение за промяна на средствата за придвижване при промяна на теренните условия • Дава наставления на групата за използваните средства на придвижване и демонстрира правилните техники
Компетентности	• Ефективно се придвижва по заснежени терени използвайки правилните средства
Резултат от учене 18.2	Избор на маршрут и безопасност
Знания	• Различава вариантите на маршрут в безснежни и снежни условия • Познава принципите на избор на маршрут за движение в снежни условия, съобразявайки се с релефа и снежната покривка
Умения	• Избира безопасен маршрут за избягване на лавиноопасни терени • Води група по заснежени терени, избирайки най-лесния и безопасен маршрут • Адаптира маршрута своевременно при промяна на условията
Компетентности	• Може самостоятелно да води група по заснежени терени, избирайки правилната тактика и най-лесния и безопасен маршрут при дадени релеф и условия
Резултат от учене 18.3	Анализ на снежната покривка и оценка на лавинната опасност
Знания	• Разбира информацията публикувана в лавинен бюлетин • Познава методите за оценка на снежната стабилност

	• Описва принципите за влияние на метеорологичните условия върху снежната покривка и връзката със стабилността • Описва видовете сняг и лавини, както и механизмите на образуването им • Разпознава признаците за видима нестабилност на снежната покривка
Умения	• Интерпретира информацията от лавинен бюлетин за оценка на риска • Извършва оценка на стабилността на снежната покривка чрез извършване на лавинен профил и компресионни тестове • Използва видимите признаци за нестабилност чрез наблюдение на терена
Компетентности	• Реализира и правилно интерпретира резултатите от наблюдението на снежната покривка след провеждането на компресионни тестове и лавинен профил
Резултат от учене 18.4	Използване на технически средства в стръмни терени
Знания	• Познава техническите средства, използвани за осигуряване в стръмни терени - въжета, карабинери • Познава техниките, използвани за осигуряване на стръмни заснежени терени
Умения	• Изгражда осигурителни точки за закрепване на въжето на заснежен терен • Използва правилните възли и техники за подпомагане и намаляване на риска при преминаване на група през стръмен заснежен терен
Компетентности	• Самостоятелно, използвайки минимални технически средства, може да изгради елементи, позволяващи безопасното преминаване на група през стръмен заснежен терен
Резултат от учене 18.5	Работа с индивидуален лавинен уред, лопата и сонда при търсене на пострадал
Знания	• Познава необходимата индивидуална лавинна екипировка • Работи с лавинна екипировка за търсене на попаднал в лавина човек • Познава различни техники за сондиране и изкопаване на попаднал в лавина • Познава алгоритмите за провеждане на лавинна акция • Познава алгоритмите за оказване на долекарска помощ на пострадал в лавинен инцидент
Умения	• Правилно да използва индивидуален лавинен предавател, сонда и лопата • Организира спасителна акция за търсене на един или повече пострадали

	• Оказва долекарска помощ на пострадал в лавинен инцидент
Компетентности	• Реализира самостоятелно или в екип мероприятия за организиране и провеждане на лавинна акция
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Демонстрира правилно използване на снегоходки за движение по заснежен терен • Демонстрира задълбочени познания относно организацията и провеждането на лавинна акция • Демонстрира правилно използване на екипировка за движение по заледен и фирнов терен • Демонстрира задълбочени познания относно анализа на снежната покривка и оценката на лавинна опасност, включително чрез визуално наблюдение на терена Част по практика на професията: • Избира подходяща екипировка за движение в зависимост от терена • Мотивирано избира най-подходящите действия за избор на безопасен маршрут • Избира най-подходящите действия за организация и провеждане на лавинна акция • Изпълнява в практическа симулация задание за търсене с лавинен уред на двама попаднали в лавина, сондиране и изкопаване • Изпълнява в практическа симулация задание за техники на ходене с котки, самозадържане с пикел и изграждане на осигурителни точки в снега
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 19	**Връзки с обществеността и дигитален маркетинг**
Резултат от учене 19.1	Създава промоционални материали и комуникира с клиенти и партньори
Знания	• Познава основите на маркетинга и рекламата в туристическата индустрия • Описва спецификите на популяризирането на планински и екотуристически продукти • Познава принципите за създаване на атрактивни и коректни оферти, маршрути и събития • Познава изискванията за етично представяне на туристически услуги (достоверност, защита на потребителя) • Познава алгоритмите за дигитална видимост – SEO, ключови думи, хаштагове и геотагове

	• Разбира особеностите на работата със социални мрежи и онлайн платформи • Познава принципите за управление на онлайн репутация – ревюта, оценки, коментари
Умения	• Формулира кратки, ясни и привлекателни текстове за описания на преходи, маршрути и туристически програми • Създава дигитално съдържание за онлайн платформи – уебсайтове, социални мрежи, бюлетини • Подбира визуални материали (например снимки, карти, графики), съобразени с целевата аудитория • Използва основни инструменти за онлайн комуникация (например електронна поща, социални мрежи, професионални платформи) • Публикува съдържание за социални медии – например постове, истории, видеа и др. • Управлява профили, страници и кампании в социални мрежи и онлайн платформи • Анализира ангажираността чрез статистики и показатели за ефективност • Отговаря на коментари, ревюта и клиентски запитвания в онлайн среда
Компетентности	• Самостоятелно създава, в рамките на своята правоспособност, промоционални и комуникационни материали, които отговарят на професионалните стандарти за туристическо обслужване
Резултат от учене 19.2	Поддържа ефективна комуникация и изгражда партньорства в туристическата мрежа
Знания	• Познава основните принципи на бизнес комуникацията в туризма • Описва механизмите за изграждане и поддържане на партньорства с туристически агенции, хотели, хижи транспортни компании и доставчици на услуги • Познава правната рамка при договаряне на туристически услуги и събития (например основи на договори, отговорности, права на клиента) • Разбира принципите на дигиталните партньорски мрежи – споделяне на съдържание, линкове, кръстосана реклама • Познава дигитални инструменти за планиране на кампании, събития и промоции • Описва начини за създаване на сътрудничество
Умения	• Води професионални разговори и кореспонденция с партньори • Преговаря условия за сътрудничество и координира дейности с различни организации • Представя туристическия продукт убедително пред потенциални клиенти и бизнес партньори

	• Работи с дигитални инструменти за планиране на кампании, събития и промоции • Създава онлайн партньорства чрез сътрудничество със страници, блогъри, инфлуенсъри, медии и др.
Компетентности	• Изгражда и поддържа стабилни партньорски мрежи за реализиране на туристически продукти и услуги • Умело комуникира с различни заинтересовани страни, като прилага техники на убедително представяне и договаряне • Ефективно управлява дигиталната комуникация, промотиране и изграждане на дългосрочни онлайн партньорства
Резултат от учене 19.3	Анализира данни
Знания	• Познава основните показатели за ефективност на дигитално съдържание: обхват, ангажираност, честота на кликване (CTR), време на престой, процент на реализирани заявки и др. • Познава аналитични платформи – например Google • Analytics, Meta Business Suite, статистики на социални мрежи и др. • Разбира принципите за визуализация и интерпретация на данни (графики, таблици, табла за управление) • Познава основите на анализа на потребителско поведение в онлайн среда
Умения	• Събира данни от дигитални канали (уебсайтове, социални мрежи, кампании) • Оценява ефективността на съдържание и кампании чрез показатели и статистически инструменти • Изготвя отчети с основни изводи, графики и предложения за подобрение • Оптимизира съдържанието и стратегията на база данни за ангажираност и поведение на клиентите
Компетентности	• Самостоятелно управлява процеса по мониторинг и анализ на дигитално присъствие
Критерии за оценяване на ЕРУ	Част по теория на професията: • Познава основите на маркетинга в туризма и принципите за етично представяне на продукти • Описва процеса на създаване на рекламни материали и промоционални кампании • Разпознава правилата за бизнес комуникация и изграждане на партньорства • Разбира механизмите за онлайн реклама, SEO, социални мрежи и управление на репутация • Обяснява основните показатели за ефективност и тяхното значение • Познава принципите на работа с дигитални аналитични инструменти

	Част по практика на професията: • Създава промоционално описание на планински преход или програма • Изготвя примерна оферта за туристическо събитие с кратко описание, цена и условия • Провежда симулация на комуникация с партньор или клиент (устно или писмено) • Изготвя отчет с данни за ангажираност на съдържание за социални мрежи: например Facebook или Instagram кампания • Създава примерна кампания за дигитално популяризиране • Демонстрира реакция на клиентски коментари или ревюта в онлайн среда
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Писмен изпит Част по практика на професията: • Изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

4. Съвкупност от единици резултати от учене, които формират придобиването на квалификация по част от професията „Планински водач“

Степен на професионална квалификация	Ниво по ЕКР/НКР	ЕРУ № … от списъка по т. 3.1. (мин. 3 броя ЕРУ, поне 1 ЕРУ е от специфичната ПП)
II	3	ЕРУ 7, ЕРУ 8, ЕРУ9 ЕРУ 8, ЕРУ 9, ЕРУ 10 ЕРУ 7, ЕРУ 9, ЕРУ 10 ЕРУ 1, ЕРУ 2, ЕРУ 9 ЕРУ 1, ЕРУ 2, ЕРУ 10 ЕРУ 1, ЕРУ 3, ЕРУ 9 ЕРУ 1, ЕРУ 3, ЕРУ 10 ЕРУ 1, ЕРУ 4, ЕРУ 9
III	4	ЕРУ 12, ЕРУ 14, ЕРУ 16 ЕРУ 13, ЕРУ 14, ЕРУ 16 ЕРУ 11, ЕРУ 15, ЕРУ 17 ЕРУ 11, ЕРУ 12, ЕРУ 13 ЕРУ 11, ЕРУ 13, ЕРУ 14 ЕРУ 11, ЕРУ 13, ЕРУ 15 ЕРУ 11, ЕРУ 13, ЕРУ 16 ЕРУ 11, ЕРУ 13, ЕРУ 17

5. Изисквания към материалната база

5.1. Изисквания към кабинетите за обучение по теория на професията – характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер

Учебният кабинет за обучение по теория е оборудван така, че да създава комфортна и

функционална среда за обучение. В него са осигурени работни места за всички обучаеми и преподавателя, включващи бюра, столове и необходимите средства за визуализация, като учебна дъска, мултимедиен проектор и екран за презентации. Пространството е допълнено с обучителни материали под формата на дидактични табла, плакати и ръководства, свързани с темите за топография, маркировки, оказване на долекарска помощ, устойчив туризъм и опазване на околната среда. За нуждите на обучението са осигурени образци на топографски карти, компаси и GPS устройства, както и комплекти за практическо обучение по долекарска помощ, включително манекени за сърдечно-белодробна реанимация. Налична е пълна туристическа екипировка, включваща раници, туристически обувки, челници, въжета, карабинери, котки, пикел, индивидуален лавинен уред, сонда, лопата, както и аптечки за долекарска помощ за индивидуална и групова употреба. Осигурено е и аварийно оборудване, необходимо за спасителни действия, включително, въжета, карабинери и лавинно оборудване.

Кабинетът разполага с модерно техническо оборудване, включващо компютърни конфигурации или преносими устройства за всички обучаеми и преподавателя, с достъп до интернет чрез кабелна или безжична мрежа. За нуждите на документацията и обучението са налични мултифункционално офис устройство, лицензиран офис пакет и специализиран софтуер за планиране на маршрути и анализ на терен.

Обучаемите работят с дигитални платформи и мобилни приложения за навигация, прогнозиране на метеорологични условия и управление на маршрути. Осигурени са и приложения за управление на риска и безопасността в планинска среда.

5.2. Изисквания към учебната база за обучение по практика на професията – характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер

Практическата подготовка се провежда в реална природна среда, в учебна база, разположена в подходяща природна среда, която позволява обучение при реални условия. Базата включва зони за тренировки на терен, маркирани маршрути за упражнения по ориентиране и навигация, учебни трасета за симулации на аварийни и инцидентни ситуации, като падане, травми, загуба на участник или необходимост от евакуация. Предвидени са площадки за провеждане на занятия по използване на въжета, възли и техника за спускане и изкачване в труднодостъпен терен. Осигурени са зони за обучение по бивакуване и оцеляване в природна среда.

Помощното оборудване включва необходимите канцеларски материали, бланки и формуляри за водене на туристически групи, маршрутни листове, планове за безопасност и оценка на риска. Обучаемите работят с документи за комуникация със спасителни служби, паркови дирекции и други институции. Материалите включват също образователни постери и печатни ръководства за устойчив туризъм, опазване на природата и културно-историческото наследство, както и указания за защита на личните данни при работа с клиенти и използване на онлайн платформи.

Производствената практика се реализира чрез предварително сключени договори с регистрирани туроператори и вписани в Националния туристически регистър правоспособни планински водачи. Практиката се провежда на терен, в реални условия, в защитени територии и планински райони, където са осигурени необходимите условия за здравословна и безопасна работа, удостоверени с актуални декларации по чл. 15 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд. В рамките на практиката обучаемите участват в планиране, водене на групи, прилагане на спасителни действия и симулации на реални ситуации, като усвояват всички необходими практически умения, съответстващи на професионалния профил на планинския водач.

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават по теория и практика на професията имат лица с висше образование

и образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ по специалности от професионално направление „Туризъм“ от област на висше образование „Социални, стопански и правни науки“, както и от „Природни науки, математика и информатика“, „Здравеопазване и спорт“, “Право” и „Технически науки“, съгласно Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с Постановление № 125 от 2002 г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 64 от 2002 г.), съответстващи на професията.

Учителска длъжност по учебен предмет или модул от професионалната подготовка може да се заема и от лица със завършено висше образование по съответната специалност и без професионална квалификация „учител“.

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, могат да преподават лица без висше образование и без придобита професионална квалификация „учител“, ако са придобили съответната професионална квалификация при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните си знания, умения и компетентност.